

Fabritius, schilder van *Het puttertje*

www.meulenhoff.nl

Deborah Davis

**Fabritius,
schilder van
*Het puttertje***

Leven en werk van een zeventiende-eeuwse meester

Uit het Engels vertaald door Annemie de Vries

MEULENHOF

ISBN 978-90-290-9078-0

ISBN 978-94-023-0420-6 (e-boek)

NUR 640

Oorspronkelijke titel: *Fabritius and the Goldfinch*

Vertaling: Annemie de Vries

Omslagontwerp: Zeno

Omslagbeeld: *Het Puttertje*, Carel Fabritius, © Alamy | Imageselect

Afbeeldingen fotokatern: © Imageselect, met uitzondering van het portret van Saskia van Uylenburg: © Hollandse Hoogte

Auteursfoto: © Timothy Greenfield-Sanders

Vormgeving binnenwerk: Steven Boland

© 2014 Deborah Davis

Nederlandse vertaling © Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor mijn gezin

Inhoud

Woord vooraf	9
Fabritius, schilder van <i>Het puttertje</i>	13
Woord van dank	135
Noten	137
Bibliografie	139

Woord vooraf

Het puttertje, de monumentale roman van Donna Tartt over liefde, verlies en verlossing, was een van de grootste boeken van de afgelopen jaren. Net als veel andere lezers werd ik door het boek gegrepen; ik las het in één ruk uit en daarna wilde ik meer weten over het betoverende vogeltje op zijn beugeltje en over de geheimzinnige kunstenaar die het daar heeft neergezet. Was *Het puttertje* uit het boek een echt schilderij? En wat was het verhaal daarvan? Ik ontdekte al snel dat het inderdaad een bestaand kunstwerk was en dat het verhaal erachter – los van Tartts roman – een epische vertelling was die van alles onthulde over de briljante, gedoemde schilder Carel Fabritius en zijn belangrijkste werk.

Fabritius, een van de origineelste en meest getalenteerde jonge kunstenaars uit het zeventiende-eeuwse Nederland, had in zijn jonge leven te

kampen met groot persoonlijk drama en voortdurende financiële problemen. Toch wist hij tegenslag om te buigen in inspiratie en schilderde hij opwindende, eigenzinnige werken die je alleen maar ‘modern’ kunt noemen, vooral zijn impressionistische en emotionele portret van een geketende distelvink, ook wel ‘puttertje’ genoemd. En dat puttertje heeft vanaf de eerste streek die Fabritius in 1654 op het doek zette, een lange en veelbewogen vlucht door de geschiedenis gemaakt, van het kunstenaarsatelier in de legendarische Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden op het hoogtepunt van haar Gouden Eeuw, naar het sterfbed van een verzamelaar in het Frankrijk van het fin de siècle; van een museum in het hedendaagse New York City naar het omslag van een bestseller. Telkens weer heeft dit schilderijtje, dat het formaat heeft van een vel schrijfpapier, op de rand van vernietiging gebalanceerd. Maar *Het puttertje* heeft al die ramspoed, zijn verdwijning en de vaak wrede grillen van het lot doorstaan.

De geschiedenis van Fabritius en zijn puttertje is een verhaal op zichzelf en neemt lezers mee naar een rijke en fascinerende wereld tegen een achtergrond van grootse gebeurtenissen. De Republiek was in de eerste helft van de zeventiende eeuw even rijk en avontuurlijk en even decadent als het New York van de flamboyante jaren tachtig. De kunstenaars van de Gouden Eeuw bevonden zich in het hart van die cultuur, roem en rijkdom lagen binnen bereik, maar slechts voor een enkeling. En

hoe zit het met het puttertje zelf? Het vogeltje was in die dagen enorm populair in Holland, maar was het een speeltje van de rijken, beroofd van zijn vrijheid? Of was het, zoals sommige onderzoekers beweren, een schepsel dat liever gevangen was dan te moeten leven in de echte wereld, waar het, net als Fabritius, zou worden achtervolgd en uiteindelijk vernietigd door het lot?

Op een ogenschijnlijk doodgewone dag in Delft in 1654 zetten de kunstenaar en zijn geliefde schilderij allebei hun eerste stap op weg naar onsterfelijkheid.